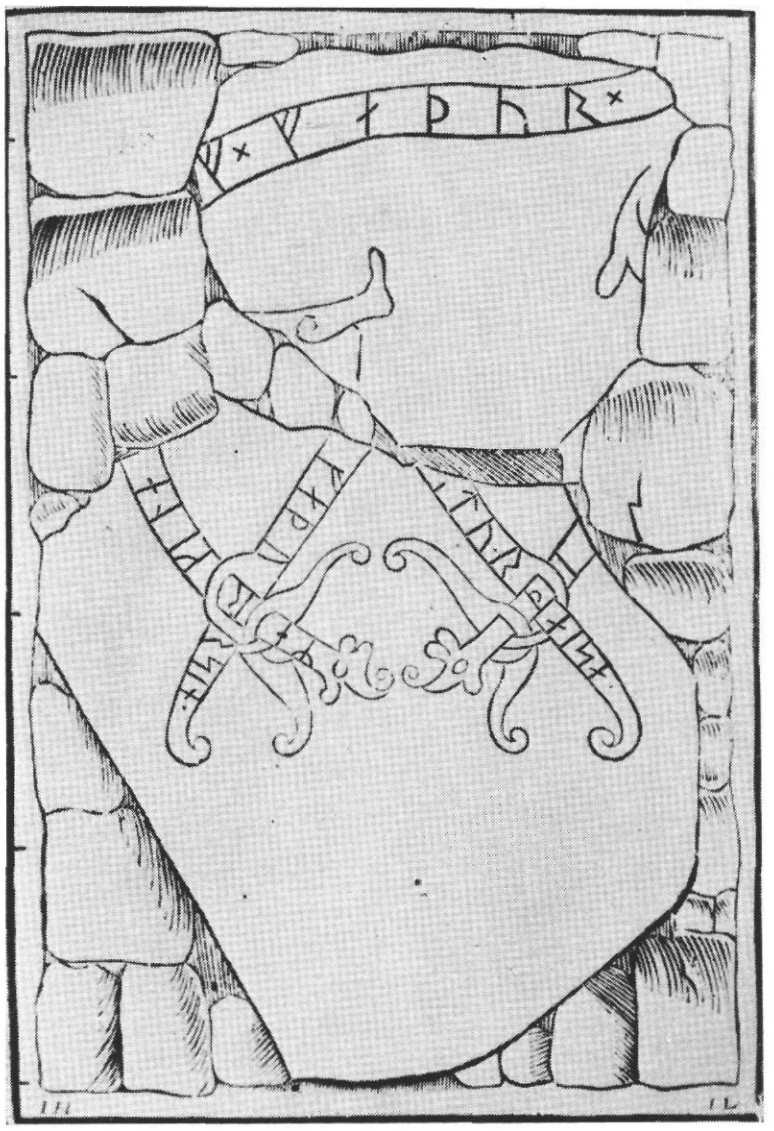

Fig. 405. U 891. Uppsala-Näs kyrka. Efter B 445.

Till läsningen: Framför 1 **þ** finnes en rund fördjupning, som dock sannolikt icke är huggen. Framför 4 **t** finnes nedre delen av en hst (**i**). Sk efter 10 **a** är säkert; likaså framför 18 **f** och efter 25 **n**. Framför 11 **m** finnes intet sk. 12 **e** är tydligt stunget, med en bred prick. 17 **e** har en mycket bred prick, nästan som en bst vinkelrätt mot hst. Sannolikt är **e** avsett, icke **a**.

Bureus: **... tu · raisa · marki · þi ... faþur sin ·** — Hadorph och Leitz (B 445): **þi ... -tu · raisa · merki ne ... faþur sin ·** — Dybeck: 11—15 **merki**, 16—17 **þe**.

Ristningen har ett välkänt mönster, se t. ex. U 652. Inskriften har börjat med två eller tre namn, vilka jämte orden »läto resa» ha fyllt den högra ormslingan. Alla namnen äro förlorade, även namnet på fadern, över vilken stenen är rest.

Ristningen är, såsom redan Brate har antagit, utan tvivel utförd av ristaren Arbjörn, som har signerat tre ristningar i Håbo härad: U 652, 682 och 688.

892. Uppsala-Näs kyrka.

Litteratur: B 445, L 124. J. Peringskiöld, Monumenta Ullerakerensia (1719) s. 330; O. Celsius, Svenska runstenar (F m 60) 1, s. 39; UFT h. 1 (1871), s. 63.

Avbildning: J. Leitz och J. Hadorph, träsnitt (Peringskiöld a. a. och B 445).

Ännu ett fragment av en runsten finnes enligt Peringskiöld i Uppsala-Näs kyrkovägg: »Then andra här hos inmurade Stenen, synes wara ett afbrott af en annan Runesteen, som sammaledes af barnen warit vprester efter theras Fader, vthan twifwel Vlf nämnder, emedan där allenast

finnes behållit namnetz yttersta Runa ᚠ × ᚠᛅᚦᚢᚱ × ᛋᛁᛏ.» Av träsnittet (B 445) att döma, har fragmentet haft sin plats i närheten av U 891. Det är numera täckt av rappningen och oåtkomligt.

Inskrift (enligt B 445):

. . . f × faþur ×
5

Framför ordet faþur 'fader' har gått ett mansnamn i ack., slutande på **f**, kanske *Ulf* eller *Olaf*.

893. Högby, Uppsala-Näs sn.

Pl. 163.

Litteratur: B 444, L 125, D 1: 163. J. Bureus, F a 6 s. 56 n:r 71 (Bureus' egen uppteckning), F a 10: 2 n:r 47 b, F a 5 n:r 272, F a 1 s. 62, Självbiografiska anteckningar (Samlaren 4, 1884, s. 82); Ransakningarna 1667—84; J. Peringskiöld, Monumenta Ullerakerensia (1719), s. 330 f.; O. Celsius, Svenska runstenar (F m 60) 1, s. 40; UFT h. 1 (1871), s. 63; E. Brate, Svenska runristare (1925), s. 104; O. v. Friesen, Anteckningar (UUB); Handlingar i ATA 1925, 1935; Fornminnesinventering i Uppsala-Näs sn 1937—38 (hs i ATA).

Äldre avbildningar: Bureus, teckning (F a 10: 2), kopparstick (F f 6 n:r 219); J. Leitz och J. Hadorph, träsnitt (Peringskiöld a. a. och B 444); Dybeck a. a.; v. Friesen foto (UUB); J. Hansson (folkskollärare i Uppsala-Näs) foto (ATA).

Runstenen står i södra kanten av en liten körväg, som från Högby i östlig riktning går ut över åkrarna, o. 175 m. SÖ om de östligaste byggnaderna i Högby. Ristningsytan vetter åt N, d. v. s. åt vägen. Platsen är utmärkt på Geologiska kartbladet »Upsala».

Joh. Bureus har åtminstone två gånger studerat inskriften. Den 24 juni 1624 var han »til Måltijdz hoos dottren i Näs, uprestes Högby runsten». Bureus' äldsta dotter Magdalena (f. 1596, d. 1626) var sedan 1621 gift med komministern i Näs Jonas Benedicti Rudberus. Vid detta besök, på själva midsommardagen 1624, har alltså Bureus styrt om, att runstenen vid Högby blev rest. I sin anteckningsbok F a 6 har Bureus upptecknat inskriften under överskriften »I Näs Propinquo». Senare har han tillagt: »Högby 16 Julii 1638». F a 10: 2 »I Näs propinquo vid Högby. 1638 15 Julii». F a 5: »Högby». — I *Ransakningarna* (1677) meddelas, att »På Högby giärde ståår en steen påskrefuän.» — »Högby Runesten» stod enligt Peringskiöld »Emellan Högby och Fåcksta, näst wid en gärdzgård» (B 444 och L 125: »Högby»). — Dybeck: »Egnderna kring Högby och Staby äro rika på minnesmärken. De väldige ättehögarne vid Staby äro de förnämste. Flera hafva på sednare tider gått förlorade, deribland många stensättningar, hvilka sägas omgifvit runstenen, som ligger i ett dike mot Österängen. Han är sedan 1600-talet mycket kantstött, isynnerhet nertill». — Beskrivningen till Geologiska kartbladet »Upsala» (1869): »östligt från Högby». — Runstenen låg kvar i diket ända till sommaren 1925, då den genom folkskolläraren J. Hanssons försorg restes på av prof. v. Friesen anvisad plats. Herr Hansson meddelar i sin rapport: »Tills för c:a 50 år sedan plägade ortsbefolkningen vintertid färdas å nyssnämnda väg förbi runstenen. Där gjorde vägen en krök (ej synlig å kartan) åt norr till landsvägen Skärfälten—Uppsala. Vid bäcken finnas märken (brofästen?) efter en bro och på södra sidan en c:a 10 m. lång stensatt väg. Som denna går in i odlad åker, kan det vara fara för att den förstöres.»

Blågrå granit, men själva ristningsytan har en rödaktig ton. Höjd (över markytan) 1,60 m., bredd nedtill 1,55 m. Stenen har en rätt oregelbunden form, med v. kortsidan ungefär lodrät, men h. sidan i ojämna avsatser avsmalnande uppåt. I övre h. hörnet är ristningen något skadad genom avslagning. Ristningsytans bredd 1,15 m. Men ristningen täcker ej blott hela framsidan utan går även över kanterna på smalsidornas plan, särskilt på vänstra sidan. Ytan är någorlunda